

М. М. Вегеш, М. Ю. Токар

Закарпатський крайовий комітет комуністичної партії Чехо- Словаччини

ЗАКАРПАТСЬКИЙ КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ – політична партія. Створ. 14–16 травня 1921 на з’їзді КП Чехо-Словаччини в Празі внаслідок входження до її складу Міжнар. соціаліст. партії Підкарп. Русі. Структурно-організац. базу становили 13 округ. секретаріатів, яким підпорядковувався 91 парт. осередок. Діяли також молодіжні комуніст. організації. До керів. складу входили Й. Демко, І. Мондок, Є. Сайдлер, І. Локота та ін. Свої ідеї комуністи пропагували у друк. органах – г. «Карпатська Правда» (1922–33, 1935–38), «Munkács Ujság» (1924–25), «Календар “Карпатської Правди”» (1923, 1925, 1927–28, 1932–33, 1938). Осн. вимоги партії, викладені в програмі, зводилися до здійснення пролетар. революції, повалення «бурж.» держ. устрою Чехо-Словаччини, конфіскації та ліквідації великих приват. землеволодінь, тісної співпраці з СРСР. Ставлення до автономії краю було поміркованим, а мовна і нац.-культурна приналежність, починаючи від серед. 1920-х рр., визначалася однозначно – єдність українського народу, його мови й культури. Виступаючи за возз’єднання Закарпаття з Рад. Україною, комуністи дотримувалися легітим. методів боротьби, зокрема брали участь у заг. парламент. виборах (1924, 1925, 1929, 1935). Посли до чехо-словац. парламенту – І. Мондок (1924–29), Й. Гатій (1924–29), М. Сидоряк (1924–31), І. Локота (1929–32), П. Терек (1931–36), [О. Борканюк](#) (1935–38). На розширеному засіданні крайкому 1929 першим секр. обраний Е. Кліма, чл. керів. органу – Б. Вайс, П. Варга, М. Сидоряк, П. Терек, І. Туряниця, О. Борканюк. Партія залишалася на інтернац. позиціях, однак мала й вираз. проукр. напрям. Від серед. 1930-х рр. крайком, очолюваний О. Борканюком, висунув тезу про об’єднання лівих сил, сподіваючись очолити цей рух. 1938 комуністи взагалі відмовилися від вимоги негайної автономії. У цей час вони хоча й знаходилися в опозиції, але виступали за збереження демократ. устрою держави і непорушність її кордонів; відкидаючи можливість співпраці з націоналіст. партіями, прихильно ставилися до діяльності товариства «Просвіта», проводили з ним спільні культурниць. заходи; засуджували угор. іредентизм, представники

якого вимагали приєднання Закарпаття до Угорщини. Проте непослідовність політики комуністів у багатьох держ.-правових аспектах, надмірне схилання перед СРСР і Комінтерном, античехо-словац. пропагандист. діяльність призвели до офіц. заборони КП Чехо-Словаччини 1938.

Рекомендована література

1. Сливка Ю. Ю. Революційно-визвольна боротьба на Закарпатті в 1929–1937 рр. К., 1960;
2. Співак Б. І. Нариси історії революційної боротьби трудящих Закарпаття в 1930–1945 роках. Л., 1963.

Бібліографічний опис:

Закарпатський крайовий комітет комуністичної партії Чехо-Словаччини / М. М. Вегеш, М. Ю. Токар // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-14622>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).